

Nr 7

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående militär nedsättningsbiljetts giltighet på statens järnvägars busslinjer.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 362 av herrar *Larsson, Thorsten* och *Gustafsson, Nils-Eric* samt II: 452 av herrar *Börjesson* och *Elmwall* hemställes, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att militär nedsättningsbiljett måtte gälla jämväl i fråga om statens järnvägars busslinjer.

I motionerna påpekas att järnvägsstyrelsen i förslag till nya järnvägstaxor icke medtagit rätt till prisnedsättning på SJ:s busslinjer vid resa med militär nedsättningsbiljett, trots att många järnvägar nedlagts och ersatts med bussar. Tidigare framställningar avseende prisnedsättningens utsträckande till jämväl busslinjerna har av olika skäl avvisats. Med hänsyn till busslinjenätets utveckling torde emellertid samma motiv ej längre kunna anföras för ett avvisande.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motion II: 452.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från järnvägsstyrelsen och överbefälhavaren.

Järnvägsstyrelsen hänvisar till vad styrelsen anfört i yttrande över en år 1952 väckt motion angående taxenedsättning för militär personal vid permissionsresor. Däri anfördes som skäl mot en utsträckning av prisnedsättningen att med hänsyn till bussarnas ringa kapacitet jämfört med tågens en ökning av bussresorna skulle medföra betydande svårigheter, eftersom här ifrågavarande resor i allmänhet äger rum på lördagar, då belastningen på bussarna är störst. En nedsättning för militärpersonalen skulle vidare föra med sig motsvarande krav från andra trafikantgrupper, vilka näppeligen kunde avvisas. Det inkomstbortfall, som en taxenedsättning för vissa grupper skulle medföra, måste med nödvändighet medföra höjda avgifter för andra. En sådan utveckling kunde styrelsen icke förorda.

Styrelsen anser dessa skäl alltjämt äga full giltighet. Något nytt läge har icke uppkommit genom att vissa järnvägar ersatts med busslinjer. Det bör vidare beaktas, att på busslinjerna alla trafikanter har att betala vanligt bussbiljettpris, oavsett om de tidigare åtnjutit nedsättning på järnväg eller inte. Den militära personalen intar därvid ingen särställning.

Till slut understryker styrelsen, att nedsättningar av allmän karaktär icke kan medgivas på busslinjerna utan att det skulle medföra höjda biljettavgifter för andra resor.

Överbefälhavaren anför, att ur militär synpunkt hinder ej möter att rabatten utsträcker att omfatta även SJ:s busslinjer. Om därav följande inkomstbortfall skulle kompenseras med statsmedel avstyrkes att sådan kompensation skulle belasta fjärde huvudtiteln.

Utskottet har vid skilda tillfällen haft att behandla föreliggande fråga och får härutinnan hänvisa till bl. a. sina utlåtanden nr 11/1952, nr 2/1954 samt nr 1/1956.

Utskottet

Utskottet har, som ovan nämnts, i olika sammanhang, senast år 1956, behandlat den i motionerna upptagna frågan och har därvid givit uttryck åt en välvillig inställning till det framförda önskemålet. I sitt utlåtande nr 1/1956 hänvisade utskottet bl. a. till att en taxerevision pågick inom järnvägstaxekommittén, vars resultat borde avvaktas. Några åtgärder för tillgodoseende av motionernas syfte synes emellertid icke ha vidtagits.

Det synes utskottet uppenbart att de i motionerna påtalade förhållandena kan uppfattas som en orättvisa av värnpliktiga, som icke har tillgång till tågförbindelse mellan förläggningsplatsen och hemorten. Utskottet finner spørsmålet böra bli föremål för en närmare granskning.

Motionerna avser endast frågan om militär nedsättningsbiljett på statens järnvägars busslinjer. Enligt utskottets mening har emellertid problemet en större räckvidd. Vid en del förläggningar är vissa av de värnpliktiga hänvisade endast till bussförbindelser i enskild regi. Vissa av dessa företag medger sedan länge avsevärd prisnedsättning för militär personal. På ett antal linjer i norra Sverige driver postverket persontrafik med buss efter i huvudsak samma taxesättning som statens järnvägar.

Det är icke möjligt för utskottet att överblicka omfattningen av de åtgärder som skulle erfordras för att i möjligaste mån tillförsäkra alla värnpliktiga förmännen av prisnedsättning för resor under ledighet mellan förläggningen och hemmet. Det må dock erinras om att bussresorna i mycket stor utsträckning lär gälla anslutningsresor över förhållandevis korta sträckor, t. ex. så att resa som anträtts med tåg avslutas med bussresa från den järnvägsstation, som ligger närmast hemorten. Genom den spridning på olika busslinjer som detta innebär torde antalet resande värnpliktiga på var och en av dessa bussar kunna beräknas bli mycket litet. Å andra sidan måste självfallet behovet av billigare färdmöjligheter vara särskilt stort för dem, som är förlagda på orter på långt avstånd från hemmet och utan tågförbindelser. Frågan, huruvida biljettprissänkningarna i nämnvärd omfattning kan beräknas minska trafikföretagens inkomster och om i så fall det allmänna skall behöva tillskjuta medel för att genomföra dem, torde icke kunna besvaras utan en ingående undersökning.

Utskottet är med hänsyn till ovan anförda omständigheter icke berett att tillstyrka motionärernas förslag att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t anhålla om att militär nedsättningsbiljett måtte gälla jämväl i fråga om statens järnvägars busslinjer. Utskottet vill emellertid hemställa,

att riksdagen i anledning av de likalydande motionerna I: 362 och II: 452 i skrivelse till Kungl. Maj:t giver till känna vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 3 mars 1959

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Wolgast, Strandler, Johan Persson, Stähle, Gustaf Henry Hansson, Jonasson, Lars Larsson, fru Hamrin-Thorell, herrar Hellebladh, Tage Johansson och fru Segerstedt-Wiberg;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herrar Engkvist, Ekström i Björkvik, Björkänge, Jacobsson i Sala, Svensson i Krokstorp,* fru Jäderberg, herr Nelander, fru Wallerius-Gunne, herrar Börjesson,* Gustafsson i Uddevalla och Carlsson i Huskvarna.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *Nelander*.